

POSTANOWIENIE

8 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek (sprawozdawca)

SSN Marta Romańska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 8 lutego 2024 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej K. spółki komandytowej w W.,
od postanowienia Sądu Okręgowego we Wrocławiu
z 6 maja 2021 r., XI Ga 17/21,
w sprawie z wniosku K. spółki komandytowej w W.,
z udziałem Wspólnoty Mieszkaniowej P. w W., B. G. i Z. G.
o wykreślenie spółki z Krajowego Rejestru Sądowego,

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od wnioskodawczyni na
rzecz uczestniczki Wspólnoty Mieszkaniowej P. w W. tytułem
zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego kwotę 600,00
(sześćset) zł z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za
opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po
upływie tygodnia od dnia doręczenia odpisu postanowienia
zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

[SOP]

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni K. spółka komandytowa z siedzibą [...] (dalej: „spółka K.”, „spółka”), reprezentowana przez wspólników P. D. i M. D., wniosła o wykreślenie jej z Krajowego Rejestru Sądowego wobec zakończenia działalności bez

przeprowadzania postępowania likwidacyjnego. Do wniosku dołączyła protokół zebrania wspólników spółki z 27 sierpnia 2018 r., uchwałę wspólników z 27 sierpnia 2018 r. nr [...] w sprawie rozwiązania spółki, oświadczenie o archiwizacji dokumentów spółki po jej rozwiązaniu oraz oświadczenie wspólników dotyczące prowadzonych postępowań sądowych z udziałem spółki.

Postanowieniem z 25 października 2018 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia - Fabrycznej we Wrocławiu w osobie referendarza sądowego dokonał wpisu zmian w Krajowym Rejestrze Sądowym przez ujawnienie w dziale [...] rubryce [...] informacji o rozwiązaniu spółki na podstawie uchwały wspólników nr [...] z 27 sierpnia 2018 r. (pkt I) i wykreślenie jej z rejestru. Orzeczenie to zaskarżyli skargami uczestnicy W. [...] oraz B. G. i Z. G., wnosząc o jego zmianę i oddalenia wniosku.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia - Fabrycznej we Wrocławiu postanowieniem z 16 listopada 2020 r. uchylił wpis wykreślający K. spółkę komandytowa z Krajowego Rejestru Sądowego, określony numerem [...], dokonany 25 października 2018 r. przez referendarza sądowego (pkt I); ujawnił w tym Rejestrze wszelkie dotychczas dokonane wpisy i aktualne dane spółki wykreślonej uchylonym wpisem (pkt II); oddalił wniosek tej spółki o wykreślenie z rejestru (pkt III) i zasądził od wnioskodawczyni na rzecz uczestniczki W. [...] kwotę 87,00 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania. Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne i ich ocena prawna.

K. spółka komandytowa [...] została wpisana do KRS pod numerem [...] w dniu [...] r. Wspólnikami są M. D. jako komandytariusz, z sumą komandytową określoną na kwotę 1.000 zł oraz P. D. jako komplementariusz uprawniony do samodzielnej reprezentacji spółki. Przedmiot działalności spółki obejmował: kupno i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek, wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi oraz zarządzanie nieruchomościami wykonywane na zlecenie. Zgodnie z umową spółki, M. D. wniosła do niej wkład pieniężny w wysokości 1000,00 zł, zaś P. D. - wkład pieniężny wysokości 1000,00 zł oraz wkład niepieniężny w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 55¹ k.c., prowadzonego pod nazwą „K.”, wpisanego do ewidencji

działalności gospodarczej - obejmującej zrealizowany w ramach tego przedsiębiorstwa budynek wielorodzinny mieszkanie - usługowego przy ulicy [...] o wartości 32.981.707.69 zł

Spółka w latach 2009-2017 poniosła straty w wysokościach kolejno: 16 386,63 zł, 4 957 022,59 zł, 205 281,51 zł, 1 553 071,82 zł, 1 886 671,69 zł, 1 812 159,30 zł, 215 173,79 zł, 1 277 669,87 zł, 1 277 669,87 zł i 1 110 676,17 zł.

27 sierpnia 2018 r. wspólnicy podjęli uchwałę nr [...] o rozwiązaniu spółki z dniem 31 sierpnia 2018 r. bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego, wskazując, że nie ma ona żadnego majątku trwałego oraz długów. Wspólnicy ustalili, że miejscem archiwizacji dokumentów księgowych i podatkowych spółki przez okres pięciu lat będzie [...] spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Wskazali również, że spółka jest stroną (uczestnikiem) w dziewięciu postępowaniach sądowych w sprawach oznaczonych konkretnymi sygnaturami.

Wnioskodawczynie oraz z P. D. są ponadto pozwany w sprawach [...] i [...], zainicjowanych przez W. przed Sądem Okręgowym we Wrocławiu pozwami: z 15 czerwca 2018 r. (o zapłatę kwoty 382 113,94 zł) oraz z 10 lutego 2020 r. (o zapłatę 79 430,00 zł) z tytułu rozliczenia zaliczek na koszty zarządu nieruchomością wspólną i wydatków związanych z utrzymaniem lokali.

Oceniając tak ustalony stan faktyczny, Sąd Rejonowy uznał, że nie ma podstaw do wykreślenia wnioskodawczynie z KRS. Wskazał, że wspólnicy spółki komandytowej mogą uzgodnić zakończenia jej działalności w inny sposób niż przeprowadzenie likwidacji (art. 67 § 1 w związku z art. 103 § 1 k.s.h.). W uchwale podjętej 27 sierpnia 2018 r. wspólnicy ograniczyli się do stwierdzenia, że rozwiązanie spółki następuje bez przeprowadzenia likwidacji, gdyż spółka nie posiada majątku trwałego oraz długów. Jednak w złożonym w tym samym dniu oświadczeniu wskazali na dziewięć postępowań sądowych toczących się z udziałem spółki K., zaś ze sprawozdań finansowych składanych przez tę spółkę wynika, że ponosiła ona znaczne straty (w kwietniu 2017 r. - w wysokości 1 110 675,17 zł). Uchwała nie odnosiła się do istniejących bądź przyszłych długów spółki oraz sposobu ich zaspokojenia. Sama możliwość poniesienia odpowiedzialności subsydiarnej (pomocniczej) przez wspólników za zobowiązania spółki komandytowej, nie stanowi

wystarczającej przesłanki wykreślenia jej z KRS. Przyjęcie takiego założenia stanowiłoby zagrożenie dla obrotu gospodarczego.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem zaskarżonym skargą kasacyjną oddalił apelację K. spółki komandytowej [...] i P. D. od postanowienia Sądu Rejonowego. Podzielił ustalenia faktyczne przyjęte za podstawę tego orzeczenia. Uzupełniając wskazał, że uczestniczka W. złożyła 2 marca 2017 r. przeciwko wnioskodawczyni i P.D. pozew o zapłatę 228 127,18 zł z odsetkami ustawowymi (sygn. akt [...]). Sąd Okręgowy we Wrocławiu 14 listopada 2017 r. udzielił zabezpieczenia tego roszczenia poprzez ustanowienie na rzecz powódki hipoteki przymusowej do kwoty 235.344.18 zł na nieruchomości będącej własnością pozwanej spółki K. - lokalu mieszkalnym nr [...] położonym [...] przy ul. [...], dla której Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Krzyków we Wrocławiu prowadzi księgę wieczystą o nr [...]. Wymieniona wspólnota uzyskała również 5 lipca 2018 r. zabezpieczenie roszczenia dochodzonego w sprawie [...] przez wpis hipoteki przymusowej do kwoty 389 330,94 zł na nieruchomości wnioskodawczyni objętej księgą wieczystą [...]; postanowienie w tym przedmiocie wydane zostało na etapie postępowania nakazowego (sygn.. akt [...]). Nieruchomość tę wnioskodawczyni sprzedała aktem notarialnym z 31 sierpnia 2018 r. M. D.

W rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy - aprobując zasadniczo ocenę Sądu pierwszej instancji - wskazał na nieprawdziwość oświadczenia wspólników wskazującego na brak majątku spółki w chwili podjęcia uchwały o jej rozwiązaniu. Zwrócił przy tym uwagę na niekorzystne konsekwencje prawne uwzględnienia wniosku dla wierzycieli spółki. Rozstrzygnięcie takie skutkowałoby umorzeniem postępowania sądowego toczącego się przeciwko spółce, co z kolei spowodowałoby upadek zabezpieczenia udzielonego w tym postępowaniu i utrudniłoby wierzycielom możliwość uzyskania zaspokojenia z przedmiotu tego zabezpieczenia.

Sąd Okręgowy podkreślił, że art. 67 § 1 k.s.h. nie można rozumieć jako upoważniającego wspólników do uzgodnienia rozwiązania spółki ograniczającego się do stwierdzenia, że następuje ono bez przeprowadzenia likwidacji. W szczególności jeżeli spółka jest dłużnikiem, nie można zakończyć jej działalności bez wskazania, w jaki sposób jej długi mają być zaspokojone.

Sąd Okręgowy nie podzielił zarzutu skarżącej wskazującego na bezzasadne dopuszczenie do udziału w sprawie w charakterze uczestników podmiotów nie mających w tym interesu prawnego (wierzycieli spółki: W. oraz B. G. i Z. G.) i niedopuszczenie do udziału w tym charakterze wspólniczki M. D. Stwierdził, że art. 694³ § 1 k.p.c. nie wyklucza stosowanie w postępowaniu rejestrowym art. 510 § 1 k.p.c. Wymienieni wierzyciele w sposób oczywisty są zainteresowani zakończeniem postępowań przeciwko spółce i zaspokojeniem swoich roszczeń z jej majątku albo też uzyskaniem zaspokojenia od wspólników na zasadzie art. 31 k.s.h. Wskazał – odwołując się do stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w wyroku z 9 lutego 2018 r., I CSK 241/17) - że wspólnicy, ustalając czynności mające zastąpić procedurę likwidacji spółki, nie mogą uczynić tego w sposób, który godziłby w interesy wierzycieli spółki.

Wnioskodawczyni w skardze kasacyjnej, opartej na obu podstawach określonych w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., wniosła o uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W ramach podstawy naruszenia prawa materialnego zarzuciła obrazę: art. 58 § 1, 2 i 3 k.c. w związku z art. 2, art. 67 § 1, art. 58 § 1 pkt 2 i art. 103 k.s.h. oraz art. 82 § 1 i 2, art. 83 w związku z art. 67 § 1 i art. 103 § 1 k.s.h. - przez niewłaściwe zastosowanie, a także art. 67 § 1 w związku z art. 58 § 1 pkt 2, art. 22 § 2, art. 31 § 1 i 2 oraz art. 103 § 1 k.s.h. – przez błędną wykładnię.

Drugą podstawę kasacyjną skarżąca wypełniła zarzutami naruszenia: art. 23 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 112 ze zm.; dalej: „u.K.Rej.S.”) w związku z art. 391 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c. oraz art. 7 u.K.Rej.S.; art. 510 § 1 k.p.c. w związku z art. 7 u.KRS oraz art. 316 § 1 w związku z art. 391 § 1, art. 13 § 2 k.p.c. i art. 7 u.KRS.

Uczestniczka W. [...] w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na uwzględnienie,

Wnioskodawczyni, występując do Sądu Rejestrowego o wykreślenie jej z Krajowego Rejestru Sądowego, powołała się na jednomyślną uchwałę wspólników z 27 sierpnia 2018 r. rozwiązującą spółkę. (art. 58 § 1 pkt 2 k.sh.). Zgodnie z art. 67 § 1 k.s.h., w razie podjęcia takiej uchwały należy przeprowadzić likwidację spółki, chyba że wspólnicy uzgodnili inny sposób zakończenia działalności spółki; przepis ten stosuje się odpowiednio do spółki komandytowej (art. 103 k.s.h.).

Wspólnicy spółki K. wybrali drogę zakończenia jej bytu prawnego bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego. W orzecznictwie i w piśmiennictwie zwrócono uwagę, że skuteczności takiego wyboru nie odzwierciedla proste stwierdzenie jego dokonania. Wspólnicy powinni uzgodnić i wskazać precyzyjnie, jakie czynności mają zastąpić procedurę likwidacji spółki. Uzgodnienie powinno dotyczyć w szczególności zasad podziału majątku spółki oraz sposobu zaspokojenia wierzycieli (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 24 lipca 2009 r., II CSK 134/09, OSNC-ZD, nr 1, poz. 20 i z 9 lutego 2018 r., I CSK 241/17, nie publ. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 29 czerwca 2011 r., IV CSK 473/10, nie publ.). Stanowisko to należy uznać za trafne. Skoro ustawodawca w art. 67 § 1 *in fine* k.s.h. uzależnił odejście od likwidacyjnego sposobu zakończenia działalności spółki od wyraźnego uzgodnienia przez wspólników innego sposobu dojścia do tego celu, to dokonanie oceny spełnienia tego warunku bez wskazania, na czym ten inny sposób miałby polegać, nie jest możliwe. Blankietowe postanowienie, stwierdzające jedynie, że postępowanie likwidacyjne nie będzie prowadzone, jest niezgodne z zakresem dyspozytywności przepisu art. 67 § 1 k.s.h. Zauważyć również należy, że w niektórych przypadkach porozumienie w sprawie zakończenia działalności spółki w uproszczony sposób wymaga zgody wierzyciela lub syndyka (art. 67 § 2 k.s.h.). Nie ulega wątpliwości, że zgoda taka może być wyrażona sensownie tylko wobec określonej treści tego porozumienia.

Przewidziane w art. 67 § 1 k.s.h. sposoby zakończenia działalności spółki są równorzędne. Również zatem uzgodniony „inny sposób” powinien prowadzić do pełnego rozliczenia spółki w stosunkach zewnętrznych oraz w relacjach między wspólnikami. Wierzyciele nie mogą być pozbawieni informacji, jakie są dalsze losy majątku spółki po zaistnieniu przyczyny jej rozwiązania i kto ponosi

odpowiedzialność za jej zobowiązania. Wykreślenie spółki z rejestru bez likwidacji nie powinno nastąpić, jeżeli wspólnicy nie uzgodnią innego sposobu zakończenia działalności spółki.

W uchwale nr [...] stanowiącej podstawę wniosku wspólnicy wyrazili zgodnie wolę rozwiązania spółki K. bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego, wskazując, że spółka nie posiada żadnego majątku trwałego ani długów. Z wiążących ustaleń przyjętych za podstawę zaskarżonego postanowienia wynika jednak, że w chwili podjęcia tej uchwały spółka K. była właścicielem nieruchomości, na której zabezpieczono roszczenia wierzycieli w kolejnych procesach przeciwko spółce, nie wymienionych w dokumentach załączonych do wniosku.

Wbrew odmiennemu zapatrywaniu skarżącej, dokonanie tych ustaleń oraz przeprowadzenie ich oceny prawnej nie wykraczało poza zakres kognicji sądu rejestrowego, określonej w art. 23 ust. 1 i 2 u.K.Rej.S. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, sąd rejestrowy nie pełni tylko roli technicznej, ograniczającej się do wpisywania do Rejestru określonych danych jedynie dlatego, że zostało to przewidziane prawem.(zob. m.in. postanowienia: z 12 kwietnia 1990 r., III CRN 93/90, nie publ.; z 26 marca 1998, I CKN 227/97, OSNC 1998, nr 11, poz. 179 oraz uchwała składu siedmiu sędziów z 15 marca 1991 r., III CZP 13/91, OSNCP 1991, nr 7, poz. 77 i uchwała z 12 stycznia 2001 r., III CZP 44/00, OSNC 2001, nr 5, poz. 69.); jest on uprawniony do kontroli dokumentów mających stanowić podstawę wpisu nie tylko pod względem tego, czy zawierają one dane przewidziane prawem i czy dane te są zgodne z dokumentami, z których mają wynikać, ale również zbadania, czy dokumenty te powstały w okolicznościach zgodnych z prawem. W ten sposób sąd rejestrowy spełnia obowiązek czuwania nad tym, aby w Rejestrze były umieszczane dane prawdziwe i realizował on w sposób właściwy przypisaną mu funkcję.

Prawidłowo zatem - bez naruszenia art. 23 ust. 1 i 2 u.K.Rej.S. w związku z art. 7 tej regulacji i art. 13 § 2 k.p.c. - Sądy *meriti* dokonały weryfikacji danych wskazanych we wniosku oraz w załączonych do nich dokumentach z danymi ujawnionymi we właściwych księgach wieczystych. Wynikiem tej kontroli było stwierdzenie, że w uchwale o rozwiązaniu spółki wspólnicy powołali się na

nieprawdziwe dane obrazujące stan majątkowy spółki. Konstatacja ta stanowiła wystarczającą przesłankę do odmowy dokonania wnioskowanego wykreślenia. Oceny tej nie mogło zmienić trafne zapatrywanie skarżącej, że – w świetle prawidłowej wykładni art. 67 § 1 w związku art. 59 § 1 pkt 2, art. 22 § 2, art. 31 § 1 i 2 oraz art. 103 § 1 k.s.h. - szczegółowe roztrząsanie skutków ewentualnego wykreślenia wnioskodawczyni z Rejestru dla przebiegu postępowań sądowych toczących się z jej udziałem wykraczało poza zakres niniejszego postępowania.

Za chybiony należało uznać zarzut naruszenia art. 316 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. i art. 7 u.K.Rej.S. Podstawę wniosku stanowiła uchwała wspólników nr [...] z 27 sierpnia 2018 r. o rozwiązaniu spółki. Została ona oparta na twierdzeniu, że w dacie jej podjęcia spółka nie miała majątku trwałego, co nie odpowiadało rzeczywistości. Skuteczność tej uchwały w odniesieniu do zgłoszonego wniosku podlegała ocenie przez pryzmat okoliczności (stanu rzeczy) istniejących w chwili jej podjęcia, co zostało prawidłowo uwzględnione przez Sądy obu instancji.

Zamierzonego skutku nie mógł wyrzucić również zarzut naruszenia art. 510 § 1 k.p.c. przez uznanie, że W., B. G. i Z. G. mają interes prawny do udziału w niniejszym postępowaniu w charakterze jego uczestników, co spowodowało dokonanie - w ramach tego postępowania – oceny wpływu wykreślenia spółki K. na inne postępowania cywilne prowadzone z ich udziałem oraz przysługujących im zarzutów. Należy przypomnieć, że rozważania podjęte przez Sąd Okręgowy we wskazanym przez skarżącą zakresie (jak stwierdzono wyżej – zbędne) nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, gdyż jego trafność znajduje uzasadnienie w krytycznej ocenie wniosku i załączonych do niego dokumentów, dokonanej w innej płaszczyźnie. Wskazany przez skarżącą sposób naruszenia art. 510 § 1 k.p.c., którym Sąd Najwyższy pozostawał związany (art. 398¹³ § 1 k.p.c), nie miał więc wpływu na treść zaskarżonego postanowienia.

W świetle przytoczonych argumentów, nie było również podstaw do skutecznego podniesienia zarzutu naruszenia art. 82 § 1 i 2 oraz art. 83 w związku z art. 67 § 1 i art. 103 § 1 k.s.h., którego słuszności skarżący upatrywał w rozważaniach Sądu Okręgowego dotyczących wpływu ewentualnego

wykreślenia spółki K. z Rejestru na inne postępowania prowadzone z jej udziałem, nie mających istotnego znaczenia w niniejszej sprawie.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

(M.K.)

[ał]